

تاریخ نگارگری

مدرس: سرهند سلطاندوست
طراحی هنری: سیمازنگی

سیر تحول هنر تصویری ایران

کتاب آرایه

(از دوره غزنوی و سلجوقی به بعد)

دیوارنگاری

(تزئینات معماری)

سفال نگاری

(نوسنگی)

غارنگاری

(میان سنگی)

• مکتب عباسی (مکتب بین المللی بغداد)، سده ۲ تا ۷ ق.

رواج شیوه‌های مختلف نقاشی (بیزانسی، ایرانی و ...)

۱. تأثیر هنر مانوی: هاله دور سر (بدون این که نماد تقدس باشد)، گیاهان ساده شده (چکیده نگارانه)، رنگ تخت و خطوط مرزی (کناره‌نما)، لباس‌های منقوش و مطرز

۲. تأثیر هنر بیزانس: سایه روشن در چهره‌ها، میل به واقع‌گرایی نسبی، نوعی واقع‌گرایی توصیفی (منطبق با سلیقه طبقه متوسط شهری)

۳. تأثیرات بومی: چهره‌ها شبیه به نژاد سامی (عربی/عبری)، بینی کشیده با ریش بلند سیاه، نشانه‌هایی از پوشاک و موضوعات عربی، همراه با ترکیب‌بندی‌های مرسوم در فرهنگ بصری ساسانی

بدون رنگ آمیزی زمینه (رنگ تربتی)، بدون تفکیک نقاشی از متن
مراکز مهم فرهنگی عباسیان: بغداد، سامرا، موصل، کوفه، واسط

مقامات حریری

• مکتب سلجوقی (فارس و خراسان)، سده ۵ و ۶ ق.

سمک عیار

بازگشت به هنر ساسانی و پیش از اسلام (کتاب آرای، نقاشی روی سفال)

۱. تداوم شیوه‌های ساسانی و مانوی: مرکزیت پیکره اصلی،

هاله دور سر، گزینه رنگی محدود و سطوح تخت با خطوط کناره‌نما

۲. نقاشی روی زمینه سرخ، همراه با نقوش روی زمینه (به صورت پیچک‌های

ریز)، پیکره‌های کوتاه قامت، صورت‌های تمام رخ، دهان تنگ، چشم مورب

۳. موضوع رزم و بزم، لباس‌های بدون چین و چروک

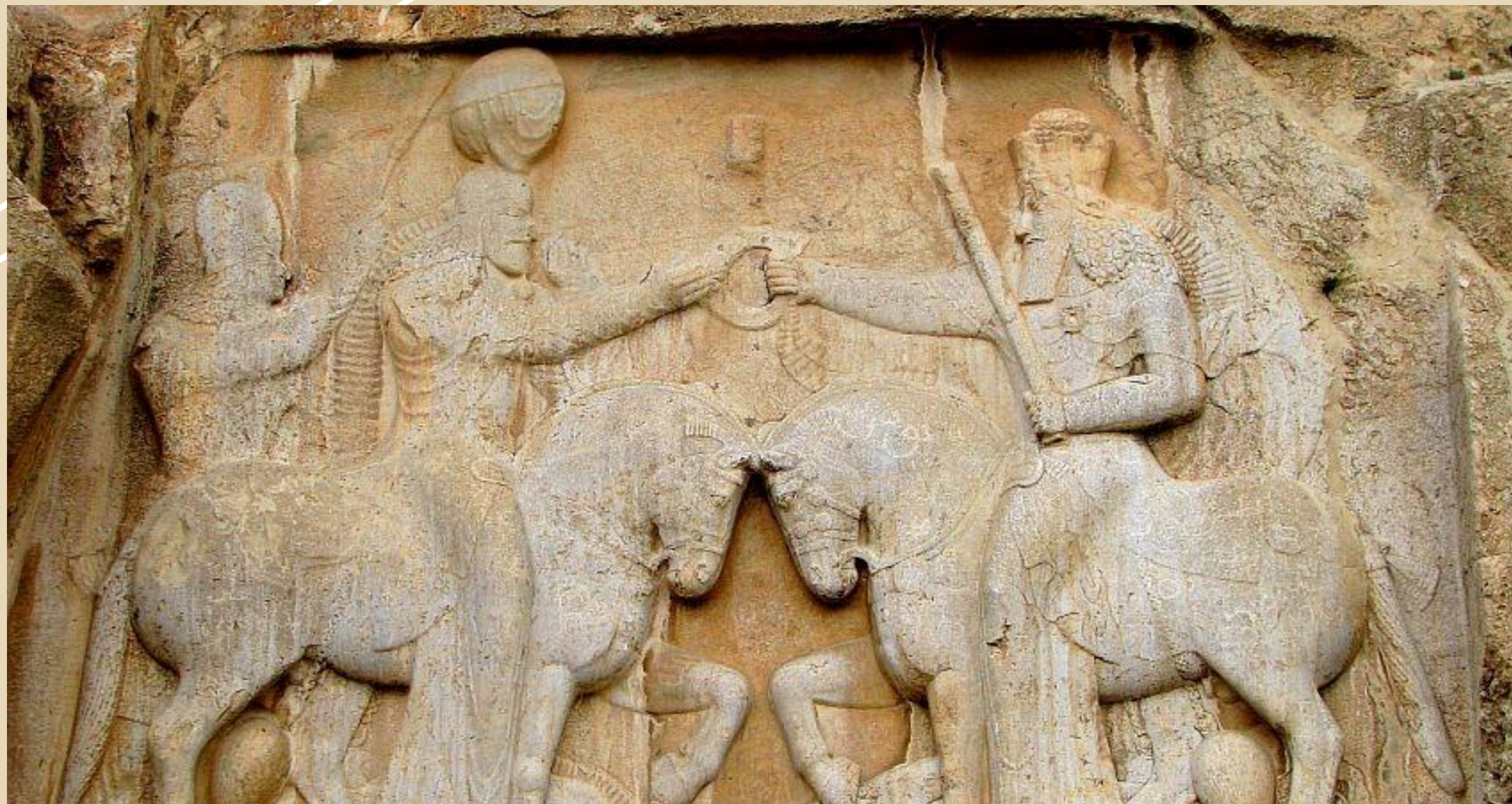
۴. بخشی از صفحه به صورت قاب جدول کشی شده (کادر)

وجه تمایز آثار مکتب بغداد و مکتب سلجوقی:

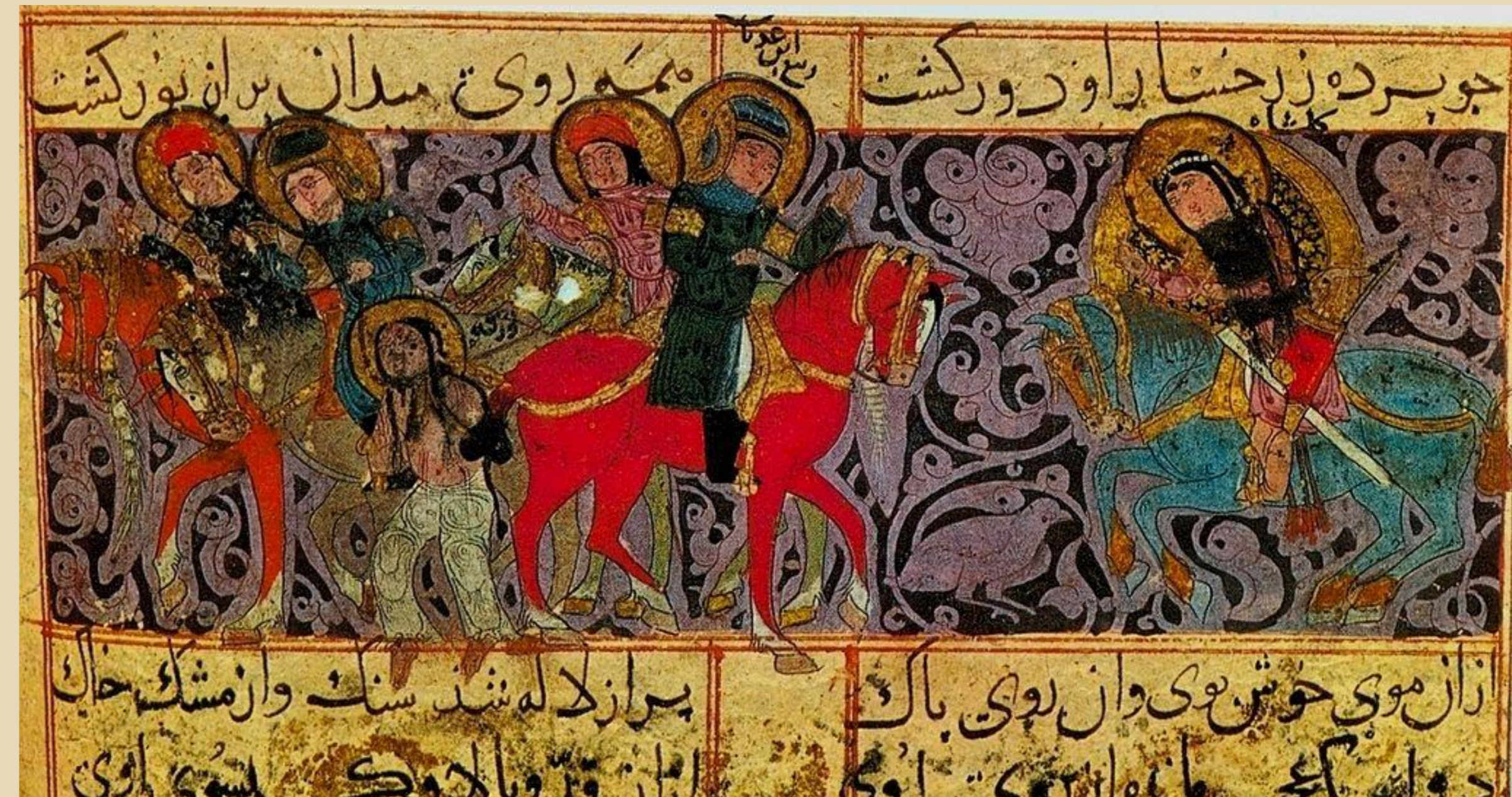
چهره‌ها در این مکتب جدید به آثار مانوی و ساسانی شبیه‌ترند.

مشابهت نقاشی‌های دوره سلجوقی با حجاری‌های ساسانی:
خلوت، متقارن، ترکیب‌بندی ساده، مرکزیت پیکره(های) اصلی، هاله دور سر

نقش برجسته ساسانی

ورقه و گلشاه

• مکتب تبریز اول (تبریز ایلخانی)، سده ۷ و ۸ ق.

یورش مغولان، تشکیل مرکز فرهنگی هنری «ربع رشیدی» در تبریز

۱. پرتحرک شدن انسان‌ها و حیوان‌ها، صحنه‌های پرجمعیت‌تر، رنگ‌های بیشتر و متنوع‌تر
۲. رواج بیشتر کادر و جدول‌کشی، ساماندهی عناصر در کادر افقی
۳. ترکیب‌بندی عناصر به صورت دسته‌دسته در چند سطح، عدم تقارن
۴. نوآوری در ترکیب‌بندی‌های عمودی و کتیبه‌وار
۵. نمایش هم‌زمان فضای داخل و خارج بنا (فضای هم‌زمانی)
۶. رنگ تخت و خطوط کنارنما (طبق سنت‌های نگارگری ایرانی)

وجه مشترک نگاره‌های مکتب تبریز اول (ایلخانی):

عناصر تیره‌تر نسبت به پس‌زمینه

شاهنامه ابوسعیدی (دموت)